

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcem in obrtnikom ~~sem~~ po 40 cent. osmrtnice zdravne, poslanice in vabila po L 1., oglasi denarnih zavodov ~~sem~~ po L 2. — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa L 2. — Oglasi, naročnica in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica v. Franciška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-87.

Amerika odrekla sodelovanje v komisiji izvedencev

V vsakem pogledu je bil torej Stojan Protić mož, ki je mogel računati na avtoriteto in ki bi bil v stanu brzdati razne radikalne prvrke, če bi bila nastala potreba. Ta potreba pa raste stalno, kajti vedno bolj pogosti so radikalni prvaki, ki so pozabili, da je državni interes nad strankarskim in strankarski nad osebnim. Še v enem oziru mora zaznamovati radikalna stranka smrt Stojana Protića kot težko izgubo. Stojan Protić je bil idejen človek, eden tistih idealnih borcev, ki so hrbtenica vsake stranke, katere nobeno

nasilje ne zlomi in nobena čast ne izkvari. Danes takega borca ni več v radikalni stranki, vsaj med vplivnimi ne in danes vlada samo Pašićeva taktika, ki je v glavnem licitacija navzdol.

Dva antipoda sta si bila Pašić in Protić, ki sta bila moč radikalne stranke, dokler sta se osebno razumela, za katere dva pa hkrati ni bilo mesta, ko sta se pričela sovražiti. Dokler je bil pred vsem srbskim narodom le en cilj — osvoboditev izpod turške jarma in pozneje v svetovni vojni — zmaga nad sovražniki, tako dolgo je pač osebno, v značaju utemeljeno nasprotje teh dveh mož ostalo v ozadju. Ko pa je padel ta skupni cilj in ko je vprašanje ureditve države odkrilo najbolj skrite osebne nazore, tedaj pa je moralo to nasprotje značaje — postati nasprotje mož. In ko je to nasprotje stopilo javno na dan in obenem razgrnilo vprašanje, kdo bo prvi, tedaj je nastala ostra osebna borba, na obeh straneh brezobzirna borba in pred taktičarjem Pašićem je podlegel borec Protić. Taktik je pač bolje razumel položaj ko borec, in od vojne izmučeno srbsko ljudstvo je šlo za tistim, ki je govoril, da si je z zmago kupilo pravico nad prečani in ne za tistim, ki je javno govoril o enakih pravicah.

In tako se je zgodilo, da je pri letošnjih volitvah Stojan Protić, ki je bil 35 let nepretrgoma poslanec, delil usodo vseh onih politikov, ki so hoteli z licitacijo navzgor zmagati nad demagoji in nad onimi, ki so licitirali navzdol.

Ta poraz je seveda nasprotje med Pašićem in Protićem še poglobil in noben slučaj ni, da je zadnja Protićeva politična izjava veljala »seninemu« Pašiću, ki da pozna le eno skrb, kako bi postavil Pantheon in ki ne vidi drugih bolj potrebnih stvari.

Ko se je bil oster in neizprosni, saj je bil že skoraj le osebni, boj med Protićem in Pašićem, je šla skoraj vsa radikalna stranka s Pašićem in zakopala vse obzirnosti od Protića.

Ob odprtem grobu Protića pa se je radikalna stranka spomnila na zmožnosti in zasluge Protića in vsi radikalni časopisi so tekmovali med seboj, kdo da mu napiše lepši nekrolog. V tej hvali Protića je bilo spoznanje veličine izgube, ki je zadela radikalno stranko s Protićem, bil pa je tudi strah, kaj bo potem, če bi sledil Protiću — Pašić. In ta strah je bil vzrok, da so radikalni listi le sramežljivo omenjali boj Protićev v zadnjih letih in da je zabledel sicer tako svetla slika Pašića.

Ne samo srbski radikali, temveč ves jugoslovanski narod je iskreno žaloval za pokojnim Protićem in v hrvaških listih, onih najbolj zagrznenih blokaških listih, ste mogli čitati nič manj občutene nekrologe ko v najbolj zagrznenih centralističnih listih.

Seveda je bilo primešano slavljenju Protića tudi dosti izpadov proti Pašiću. Naj bodo ti opravičeni ali ne, toda enega hrvaški in blokaški listi ne bi smeli pozabiti, kar pa so pozabili. Tega namreč, da je Protić podlegel Pašiću v veliki meri samo zaradi hrvaških revizionistov. Da ne bi bili ti tako trdoglavi, da ne bi odklanjali vse, kar bi jih moglo predstaviti ne kot separatiste, temveč le kot revizioniste, ki pa so za edinstvo, potem bi tudi Protićev bil imel čisto druge izglede. Toda v odločilnem trenutku so blokaši pustili Protića na cedilu in mesto da bi pravočasno nekaj popustili, da bi kasneje dosegli vse, niso odstopili niti za las in zaigrali vse.

S tem pa so se postavili v ta nerodni položaj, da bodo vsled Pašićeve zmage morali končno vendarle nekaj odnehati, da pa nikdar več ne bodo mogli nakrat doseči vsega tega, kar so imeli skoraj že v roki.

Zakoni politike so pač tako železni, kakor zakoni življenja in čeprav izgleda, da vlada dostikrat slučaj, kaže vendarle zgodovina, da se vsi ves razvoj sila zmiselnost in vedno logično.

Eden prvih državnikov Jugoslavije je bil Stojan Protić in če je podlegel tedaj, ko so zavladale plemenske strasti, je to zanj le častno izpričevalo. Zato pa bo tudi ohranil jugoslovanski narod Stojana Protića v častnem spominu in v vedni hvaležnosti.

Slava njegovemu spominu! Protićeva smrt je ujedinila ves jugoslovanski narod, ukinjenje slovenskih šol v Primorju pa ga je pretekli teden ujedinilo še enkrat. Kar sem v zadnjem pismu opomnil, to se je torej točno zgodilo, vseno pa bi želel v imenu civilizacije in miru, da bi mi vaši prefekti tam doli to zadoščenje prihranili.

Radić piše še naprej pisma. Toda vedno manj razpravljajo ta pisma o hrvaškem vprašanju in vedno bolj o drugih. Tako piše v predzadnjem pismu Radić o bolgarskem vodji komitov Todoru Aleksandrovu, ki mu je seveda simpatičen. Značilno je to za Radića, ki je izvršil s tem zopet enega svojih znanih skokov. Ob priliki uboja Daskalova je namreč Radić zelo ostrimi izrazi obsodil makedonskemu ljudstvu, sedaj pa jih proslavlja. Menda v zahvalo, ker je imel govoriti v bugarskem Balkanskem klubu.

Pa če se peča Radić z bolgarskimi komitami, je to še nekoliko razumljivo, vsaj bi se našla končno še kakšna skupna točka z njimi. Toda kaj naj rečem, če je vse zadnje Radićevo pismo izpolnjevalo edinele z referatom o govoru predsednika južnoafriške republike, g. Smutsa, ki ga je imel ob priliki zasedanja angleških dominionov. V tem govoru povdaja g. Smuts na več mestih potrebo človečanstva. Ali bi mar hotel s tem povedati Radiću, da se je g. Smuts že angažiral za človečansko Radićevo republiko? Varanje je menda tuji za Radićeve seljake pregrobo.

Pa še eno zagreško! V Zagrebu je letos na trgu izredno veliko purmanov. Ko je

neki gospod vprašal kmeta, kako to, da imajo letos toliko purmanov, mu je ta baje odgovoril: »E, pa znate; lani je bil še tu naš gospod predsednik, pa smo nosili njemu purmane. Sedaj pa je, hvala Bogu, v Londonu in purmani ostanejo nam.«

Da pa bomo objektivni, treba da povem, kar pravi o položaju vodstvo Radićeve stranke, ki je imelo pred kratkim sejo. Poročal je dr. Krnjević in dejal, da je stanje zelo ugodno. V Vojvodini se širi stranka zelo in sicer na račun Nemcev in Madžarov. Tudi v Bosni, Dalmaciji in Prekmurju da silno raste gibanje za Radića. Volilni fondi da se stalno večajo. — Dr. Maček je poročal o Radićevih pismih in povdarjal, da je sporočil gospod predsednik Radić, da bodo Hrvati vse dosegli samo če bodo vedno pri volitvah zmagali. To da so mu Angleži povedali! Končno pa je povedal dr. Maček še to zanimivost, da je visoka oseba v Beogradu poprla Radićeve, da nadaljujejo pogajanja z radikali, ki so bila po zagrebškem protokolu prekinjena.

Angleški predlog, sijajno stanje stranke — in na koncu pogajanja z radikali, človek mora biti Radić, da bi stlačil v en lonec. Finančni odbor skupščine je pričel z razpravo proračuna. Kakor je ta neprijeten za davkoplačevalce, tako pa je dokaz napredovanja naše države. Prvi proračun narodnega predstavništva je bil le po imenu proračun, drugi je bil dokaj boljši, toda le fiktiven, kajti kljub izkaznemu ravnanju, poradi investicijskih posojil je končal s fiktivnim deficitom v znesku 1200 milijonov dinarjev, pri čemur niso všteli dolgov, ki jih je država naredila pri raznih dobavah in ki znašajo že blizu tri milijarde. Sedanji proračun pa ni fiktiven in čeprav izkazuje nad 10 milijard potrebnih, izkazuje vendarle ravnovesje. To pa pred vsem vlad tega, ker rastejo dohodki države stalno in krije skoraj samo carina izdatke vojske. Po proračunu morda podrobnejše več, zakaj je zelo obsežen in obsega 18 zvezkov, od katerih so nekateri cele knjige.

Se kratko vest iz našega kulturnega življenja, ker so jo drugi listi le površno omenili. Slovenci smo dobili svojega prvega častnega doktorja in sicer v osebi živinozdravnika Janka Rajerja, ki je v soboto promoviral v Zagrebu.

Povdarjam sicer radi svojo kulturnost, dokazuje o njej pa le preradi izpuščena. Naj mi bo zato ta kratka vest opuščena.

O. P.

Pismo iz Nemčije

(Politično razpoloženje. — Nemčija in Rusija. Notranje razmere, koncepte.)

München, konec oktobra.

Se bolj kot poraz na bojnih poljih je politična razpoloženje nemškega naroda vera, da ni nikakega izgleda več za kako zvezo med političnih in gospodarskih razmer. Kot razorožen narod so pričakovali Nemci, da jim pride pomoč od zunaj. Večina je verovala v pravico narodov do samoodločbe, ki je bil proglasil Wilson, ter je upala v svetovno razoroženost in v Društvo narodov. Socialna demokratija, ki so nastopili za to idejo, so dobili pri prvih volitvah po vojni veliko ozirno. Ko pa ni Nemčija pozneje našla z ozirom na gornjeležiško, saarsko in ruhrsko vprašanje nikjer pričakovane pomoči in ko je izstalo tudi vsako inozemsko posojilo ter je gospodarstvo padalo vedno nižje, je začelo prevladovati čustvo obupa, ki je porajalo razpoloženje za skupen nastop s sovjetsko Rusijo. Rapalska pogodba je bila odraz tega razpoloženja in je pokazala, da so prišli v Nemčiji na površje pristaši orientacije napram vzhodu, kateri so bili desetletja nasprotniki orientacije napram zapadu in Angliji, a so imeli le malo vpliva na nemško zunanjo politiko. Naj se ne pozabi poleg tega, da se je od let 1918. do danes naselilo v Nemčiji na stotine Rusov, med katerimi so zastopani ne samo komunisti, temveč tudi pristaši stare Rusije. Samo v Berlinu živi danes nad 600.000 Rusov, ki imajo svoje cerkve, šole, tiskarne, liste itd. Ze več let se predstavljajo na nemških odrih ruska dramatična dela, se čitajo in prevajajo ruski romani in ruski pesniki in razne umetniške skupine nastopajo po vseh zabaviščnih. Merczkovski je pisal že pred dvema letoma, da je ruska duša že obvladala nemški narod in v Münchenski zgodovinski filozof Oskar Spengler, ki je znan po svojem delu »Untergang des Abendlandes«, je mnenja, da se bo ne samo kulturno, temveč tudi politično težišče zgodovine zapadne Evrope kmalu pomaknilo na vzhod. Z naraščajočo gospodarsko bedo narašča v nemškem narodu tudi to čustvo. Ker so sli vsi upi, ki so se stavili v Anglijo in Zedinjene države, po vodi, se obračajo oči vseh proti vzhodu! Rusčina in sploh slovanski jeziki se učijo sedaj v Nemčiji kakor še nikdar in se celo resno misli na to, da bi se uvedla n. pr. rusčina tudi v šole. Tudi v Münchenu, kjer je med inozemskimi dijaki največ balkanskih Slovanov, se je ustanovila ruska založba in v mestu živi zopet množično ruska naselbina. Ustanovila se je tudi posebna nemško-ruska trgovska družba. »Srednja Evropa«, o kateri je pisal pokojni voditelj krščanskih socialcev Naumann, ni postala dejstvo, toda zato pa se zdi, da se pripravljajo ločitev Evrope v zapadni in vzhodni blok, med katerima bi tekla meja ob Renu, dalje ob švicarsko-avstrijski meji in naprej ob italijansko-jugoslovanski meji. Od časa do časa se sicer ponavljajo govorice o nemško-francoskem gospodarstvenem sporazumu, toda tudi če bi se tak sporazum začel v resnici akteniti, bi to nič ne izpremenilo dejstva, da je Nemčija po 1.1918. obrnila svoje oči proti vzhodu.

Ali se bo to nagajenje Nemcev proti vzhodu razvijalo in uveljavljalo z večjo ali manjšo naglico, je postranska stvar. Zna celo natisti, reakcija, ki bo kazala popolnoma nasprotno stremenje, vendar pa ostane dejstvo, da je taka nova orientacija nemškega javnega mnenja ena najlogičnejših posledic nemškega poraza na bojnem polju.

Kar se tiče notranjih dogodkov v Nemčiji, so v zadnjih tednih najvažnejši spori med državno vlado in deželno vlado Saksonske in Bavarske. Bilo je neizogibno, da se pojavijo nesporazumjenja med državno vlado, katere je sestavljena iz meščanskih in socialnodemokratskih strank, t. j. iz takozvanih velike koalicije ter socialno-

demokratsko-komunistično vlado Saksonske in čisto meščansko vlado Bavarske. Na Saksonske so komunisti javno vezali proletarske oddelke in so tako pripravili novo revolucijo. Državna vlada je nato dala za sedmič desetlo vojaštvo, vendar pa se po veljnik čel general Müller, kateri je ostro nastopil proti predsedniku saksonske vlade, končno le moral s tem poslednjim pogajati. Vseled popuščanja državne vlade se je dosegel na ta način nekaj začasnega sporazuma. Mnogo resnejši so odnosi med državno vlado in Bavarsko. General Lossow, ki je bil imenovan za deželnega poveljnika na Bavarskem, je postal po mnenju državne vlade premalo odločno proti desničarskim listom ter je bil vsled tega odstavljen. Sprito tega pa se je postavil novoimenovani diktator na Bavarskem dr. von Kahr odločno za generala in je ukazal bavarski državi brambi priseci zvestobno bavarski državi. Začela so se sicer pogajanja o poravnavi spora, toda do sedaj ni še bil dosežen nikak dovoljen uspel.

Splošni položaj Nemčije postaja vse težji in resnejši vsled pomankanja živil, premoaga in dela ter vsled postritve položaja v Porenju. S 1. novembra se ima uvesti nova rentna marka in obenem novci na podlagi posojilav zlatu. Ta kapital bi se kril z zastavo nemškega zemljišča. Prednost, ki bi nastala vsled teh ukrepov, bi obstajala v tem, da bi prenehalo računanje z ogromnimi številci, ki so že presegla milijone in milijone. Obenem bi se morda tudi napravil na ta način konec spekulacij s stalnim padanjem sedanje papirnatke marke. Vseled te spekulacije je prišlo že tako daleč, da se določa najvažnejši hrani, t. j. kruhu vsak dan nova cena. Na slični način naraščajo vsak dan cene ne samo drugim živilom, temveč vsemu blagu in vsem potrebščinam. In dosledno temu rastejo tudi plače delavcev in uradnikov, namenjane za stanovanja itd., tako da ni temu večnemu računanju ne konca ne kraja. Na raznih krajih države je že prišlo do nemirov in do plenjenja krompirja na polju. Cimboj pa se bliža zima, tem večja je nevarnost, da pride do sličnih izgrediv v še večji meri.

V Porenju je imela opustitev pasivnega odpora to posledico, da se je gibanje za ločitev od Nemčije ojačilo in na več krajih, kakor v Aachen, Trierju, Bonn, Düsseldorfu in drugod je bila proglašena Renska republika. Dasi je prebivalstvo separatiste skoraj povsod pregnalo, se bodo ti poskusi brezdvomno ponavljali, in to tem bolj, ker so Francozi očitno na strani separatistov.

Nov poraz rdeče Internationale

Sedanji razvoj politične borbe v Nemčiji je v marsičem podoben Italiji v dobi fašistovske protirevolucije. Proletarske stranke v Nemčiji se nahajajo na nevarnem razpolju. Bela reakcija dviga glavo in grozi uničiti z desničarsko diktaturo vse pridobitve proletariata po usodni jeseni 1.1918.

Kakor se je v Italiji 1.1920. ob zasedbi kovinskih tvornic odločila usoda največje proletarske stranke, tako se vrste danes v Nemčiji dogodki, ki utesnejo odločiti o položaju delavstva in njegovih ustanovah za dolgo dobo let.

Takoj po zmagi fašizma v Italiji, ki je namah osvobodil državo boljševiške more, je tudi v Nemčiji fašizem poglaval bujno klasje. Nečeto raznih korporacij in društev zastopa v Nemčiji fašistovski duševnost. Najmočnejša je reakcija na Bavarskem. Tam je tudi Hitlerjeva organizacija Hackenkreuzlerjev, ki je skoraj natančna predpoba italijanskega fašizma, najmočnejša. Hitler razpolaga z oboroženimi četami v velikem številu. Njegova organizacija je razpredena več ali manj po vsej Nemčiji in tudi po Avstrijskem.

Ta organizacija tvori stalno in veliko nevarnost ne samo za komuniste in socialiste, ampak za republiko in ustavo sploh. Da ima Hitler glavne sile na Bavarskem, je naravno. Bavarska je katoliška, sever je protestantski. Protijudovska demagogija more torej do bro uspevati. Bavarska je konservativna, monarhistična, sever je marksističen. Od tod o hudo in nepremostljivo nasprotje med Berlinom in Monakom.

Na Bavarskem se antiprotetarske sile neprestano večajo, oborožene čete se množijo, reakcija je tam takorekto že zagospodarila. Čaka samo ugodnega trenutka, da se tudi formalno polasti države in stopi na glavo »pošasti rdeči«.

Največji protitež temu bavarskemu fašizmu tvori Turingija in Saksonska, ki imata socialistične vlade. Posebno ugodno so postale šanse za proletarske stranke na Saškem, ko so se socialni demokrati in komunisti zvezali in napravili skupno vlado, kateri je načeloval do zadnjih dni socialist dr. Zeigner.

Razume se, da je ta »komunistična« vlada že splošna sila bodla v oči ne samo reakcionarne desničarje, ampak tudi meščanstvo. Posebno pa je vznemirjalo dejstvo, da se je na Saškem razvijalo tudi rdeče četaštvo. In proti temu četaštvu je v glavnem nastopila osrednja vlada. Dr. Zeigner se je energično postavil v bran »meščanstvu« osrednje vlade v »notranje« zadeve saške delavske republike. Toda vse zaman, moral se je vdati oboroženi sili vojaštva in odstopiti.

Način, kakor se je izvršilo to kršenje suverenitete saške republike, je značilen za socialno demokracijo. Ni nobenega dvoma, da pomeni ta dogodek strahovit udarec ne samo proti komunistom, ampak tudi proti socialnim demokratom. Nikdar pa se ne bi moglo kaj takega zgoditi, če ne bi za to glasovali socialisti ministri v osrednji vladi. In predsednik republike dr. Ebert je vendar socialni demokrat in on je podpisal dotični ukaz.

Zgodilo se je torej, da je na ukaz socialnodemokratskega poglavarja države vojaštvo razglašalo saško vlado in zasedlo javna poslopja. To je udarec za socialno demokracijo, da je zares nerazumljivo, kako se je moglo to zgoditi.

Ni čuda, da je to čudno in zelo dvoumno postopanje socialističnih vladnih moči vzbudilo skrajno nevoljo in nezaupnost v stranki sami kakor tudi v delavskih množicah. Vlada se pač zaveda svoje prevelike strogosti napram Saški istočasno, ko postopa v rokavicah napram Bavarski, dasiravno je Bavarska veliko več zažrešila. Zato je imenovala hitro komisarja, ki je socialist in pustila, da se deželni zbor Saške sestane v svrhu izvolitve nove vlade, ki bo baje samo socialistična. Na ta način je osrednja vlada iztisnila komuniste in levitarje iz vlade.

Kakšen ugled naj uživa novoizvoljena vlada po teh dogodkih! Meščanske stranke so dobile nov pogum in jasno je, da bodo izrabile sedanjo slabost socialistov, da še bolj zmanjšajo njihovo avtoriteto. Gotovo je tudi, da se komunisti izgubili vpliv na javno upravo in so

torej oslabljeni, vendar pa so pri volilnih pridobili na škodo socialistov. Če bi torej upoštevali ustavo, tedaj je to plus za komuniste. Vendar pa je treba pomisliti, da živimo v izjemnih časih. Močni sovražniki strežejo tudi sedanji ustavi republiki po življenju. Strah pred diktaturo ni prazen. Fašistovska reakcija je pripravljena in do zob oborožena. Zato je vsaka še tako majhna postojanka, ki jo dajo slabši komunisti iz rola, minus za delavstvo. Vsa poraz bodisi komunistov bodisi socialistov jači nasprotnike in ogroža vse proletarske pridobitve.

In isto slepoto pred nevarnostjo opazimo zdej v Nemčiji kakor v Italiji 1.1920. Vkljub vsemu se socialisti in komunisti pričajo in vsi klci po enotni proletarski fronti ne izdajo nič.

Služaj Saške dokazuje, da je delavstvo razkrojeno po zaslugi nesposobnih voditeljev. Ne more se še govoriti o neposredni nevarnosti za socialistične ustanove, toda služaj Italije je tako pouten, da se more človek glede dejanskih sil reče in bele vojske utesiti.

Socialistični možje v vladi so torej napravili veliko napako, ki jo skušajo popraviti. Prišlo je do krize, ki je ni bilo ravno težko proročati; kakšna vlada bo sedaj sledila? Stresemann je že povedal: vladal bi dalje brez socialističnih ministrov, kar pomeni, da smo na pragu diktature. Kaj bi pomenila desna diktatura za socialiste, to si pač moramo misliti. Saj imajo v Italiji klasičen zgled.

Pa tudi Stresemann se boji konca. Zakaj? Ko koalicijske vlade, ki je dal vsem separatističnim silam ugodno priliko. Ali si je mogoče misliti, da bi delavske množice Porenja, ki tvorijo danes še kompaktno maso braniteljev državne enotnosti, mirno trpele fašistovsko diktaturo ki bi nastala v katerikoli deželi Nemčije. Bržkone bi se tudi eni odcepili, pa četudi samo za ceno, da se izognejo na ta način fašizmu.

Veliko odgovornost nosijo sedanji vladni možje v Berlinu. Za vsakega gledalca mora pasti v oči različno postopanje osrednje vlade napram Bavarski. Socialisti zahtevajo, naj Stresemann uporabi silo tudi proti Bavarski. Toda vkljub najboljši volji je Stresemann preslab in osrednja vlada z njim, da bi si upal energično postopati proti Bavarski.

Morebitna zmaga desničarske reakcije, pa naj bo fašistovska ali monarhistična, bi vrgla Nemčijo v nova in pogubna puščolstva. V inozemstvu posebno v Franciji in na Angleskem ne bi hoteli trpeti fašistovske diktature. Če pomislimo, kako se danes Angleska upira francoskim težnjam po razkrošanju Nemčije, bi utegnili Nemci za vselej zaigrati angleško moralno podporo. In ravno v zadnjih dneh se govori, da se v inozemstvu resno razpravlja o tem, kako bi se pomagalo Nemčiji na noge. Če se pa začasno na Nemškem homatije, ki bi stremele po zrušitvi ustavne republike, tedaj bi se tudi Angleži obrnili proč od Nemčije in prepuštili svoji usodi in francoskemu imperializmu. To so pač zelo tehtni vzroki, ki silijo tudi nemške meščanske kroge k treznosti. In ravno ta obzir na inozemstvo utesne še rešiti nemško socialno demokracijo. V tem oziru je torej fašizem povsem nekaj drugega kakor v Italiji. Fašizem v Italiji je bil sprejet v inozemstvu kot neko potrebno zlo, nemški fašizem pa ne bi nikakor našel v zapadnih demokracijah one prizanesljivosti.

Poraz socializma v služaj Saške pa ostane kot trajen minus za delavske stranke. Ustvarjen je precedent, socialisti so pokazali vsemu svetu, kako so slabi, in to pomeni mnogo. Samozvest nasprotnikov mora rasti razporedno, kakor raste občutek inferiornosti zdej porazenih socialistov in komunistov. Brez dvoma so socialisti in komunisti v Dresdenu napravili veliko napako, ker niso znali preneti svojih sil, ampak so pritirali svojo politiko do zapreke, ki je niso znali premagati v odločilnem momentu. Usodna napaka, ki se utesne bridko maščevati.

Kako rešujejo gospodarsko krizo na Angleskem

(Inflacija ali deflacija? Protekcionizem ali politika proste izmenjave?)

»Med vojno smo se bojevali proti Nemcem, a danes se borimo proti hujšemu sovražniku: borimo se proti revščini in brezposelnosti. Boj proti brezposelnosti je za Veliko Britanijo življenjske važnosti in od izida tega boja zavisi rešitev ali pogin države.« Tako je zaključil angleški ministrski predsednik Stanley Baldwin svoj govor v Plymouthu.

Tako je govoril ministrski predsednik države, ki je — edina med državami, ki so se udeležile svetovne vojne — znala z umno gospodarsko politiko spraviti v ravnotežje svojo bilanco. A kaj pomaga ravnotežje bilance, ko pa počivajo stroji v velikih angleških tovarnah, ko je na cesti brez kruha nad 2 milijona delavcev? Vseled vojne je večina narodov obubožala, njihova nakupna zmoglost se je zmanjšala. Ta pojav je našel odmev tudi v državah, ki niso bile vsled vojne navidezno veliko prizadete. Gospodarsko obubožanje držav, ki so se udeležile svetovne vojne, ni moglo ostati brez vpliva na gospodarsko življenje Anglije; kajti gospodarski provciti države, ki ima pod seboj skoro en četrt sveta, je pač odvisen od gospodarskega procvita ostalih držav, s katerimi živi v trgovinskih stikih.

Nič čudnega torej, ako so vse vlade na Angleskem, ki so po vojni prevzele v svoje roke državno krmilo, posvetile vso energijo vprašanju, kako odpomoci vedno večjemu naraščanju brezposelnosti. Politika teh vlad je bila, lahko rečemo, izključno gospodarska; sicer pa niso bili Angleži tudi pred vojno veliko drugačni, življenje teh vlad je bilo in je še danes v prvi vrsti odvisno od gospodarskega programa, ki si ga je postavila posamezna vlada. Tako je sedanji ministrski predsednik Baldwin na sestanku konservativcev v Swansea rekel, da je pripravljen v primernem trenutku stopiti pred volice s svojim gospodarskim programom, t. j. s svojim politiko protekcionizma.

Tudi razprave na vsedržavni konferenci v Londonu so povetini gospodarsko-politične značaja. Pred dobrim tednom se je konferenca bavila z vprašanjem, kako odpomoci sedanji gospodarski krizi. Predvsem je razpravljala o predlogu, naj bi se

natisnilo kakih 100 milijonov šterlingov, da bi se na ta način povečala pasiva angleške državne banke (Bank of England) in s tem zmanjšala vrednost šterlinga. To je bil predlog za inflacijo. Pozneje je Baldwin v svojem govoru v Plymouthu izjavil, da vlada ni mislila nikdar resno na taki način reševanja krize.

Da je vlada zavrnila slične predloge, je imela za to veliko razlogov. Ti predlogi so gotovo prišli iz industrijskih krogov; kajti inflacija prinese korist industrijalcem. Industrijalci namreč lahko v najkrajšem času poravnajo dolgeve, ki so jih napravili v denarju z visoko vrednostjo za postavitev svojih podjetij ter amortizirajo svoje industrijske naprave, in to z denarjem manjše vrednosti; a na drugi strani bi bili od inflacije težko prizadeti vsi lastniki državnih vrednostnih papirjev, obveznic in hipotekarnih kreditov; skratka, vsi lastniki vrednostnih papirjev s stalno obrestno mero. Nedvomno pa se ni anaravnave ogromnega dolga, ki ga ima Angleska vlada odločila za inflacijo radi poglaja napram Ameriki in o katerem smo že govorili na tem mestu. Znano je namreč, da se je Anglija pogodila z Ameriko, da ji bo plačevala dolg v dolarjih. Inflacija in znjo združeno zmanjšanje vrednosti šterlinga, bi torej v veliki meri otežkočila nakup dolarjev za plačilo vsakoletnih obrokov.

Drugi predlog za rešitev sedanje krize je stavil na vsedržavni konferenci avstralski ministrski predsednik Bruce. Bruce je izjavil v glavnem svoje misli tako-le: Avstralija potrebuje kapitalov za izkoriščanje svojega ozemlja (izsuševanje zemlje, graditev železnic itd.). Za izkoriščanje in obrambo tega ozemlja rabi dalje priselencev iz Evrope. Angleški brezposelni delavci bi lahko našli službuzla v Avstraliji. A zato je potrebno, da dobi Avstralija na Angleskem primeren trg za oddajo svojih pridelkov (suhih pridelkov, mesa itd.); to pa je mogoče edino, ako Anglija dovoli Avstraliji pri uvozu teh pridelkov na Anglesko gotove olajšave, ki bi jih druge države ne uživale. In Avstralija bi seveda dovolila podobne olajšave angleškemu uvozu. Na ta način bi vsa Anglija s kolonijami vred tvorila velikanski gospodarski organizem, ki bi bil s primernimi carinami zaprt vseh proizvodov ostalega sveta. Tako bi bil angleški trg rešen hude konkurence blaga, ki prihaja iz držav, katere so zaprte z visokimi carinami in ki tako dajejo možnost proizvajalcem, da lahko prodajo blaga v državi sami po visoki ceni, medtem ko ga radi tega prodajo v inozemstvu lahko po nižji ceni ter s tem pobijajo konkurenco tujih izdelkov. Tu imamo slučaj takozvanega »dumpinga«. Dalje bi bil angleški trg prost konkurence blaga, ki prihaja iz držav z nizko valuto katere plačujejo delavce radi tega v denarju z nizko vrednostjo. Na ta način bi bila z angleškega trga odstranjena konkurenca suhih pridelkov iz Kalifornije z avstralskimi; a na drugi strani bi morala ponehati tudi konkurenca ameriškega blaga z angleškim na avstralskem trgu.

Načrt avstralskega ministrskega predsednika izvirava očitno iz skrbi za gospodarski razmah Avstralije; nič čudnega to, ako pomislimo na mesto, ki ga zavzema Bruce. Ravnotako je jasno, da bi izvedba tega načrta ne vplivala samo na razvoj gospodarskih odnosov med Anglijo in njenimi kolonijami, ampak tudi na razvoj gospodarskega življenja vsega sveta. Bruce-ova misel je torej svetovne važnosti. Kljub temu, da je načrt v polnem nasprotju s tradicionalno gospodarsko-trgovinsko politiko Anglije, to je s politiko proste izmenjave; kljub temu, da so se proti Bruce-ovemu načrtu oglasili svarihi glasovi iz industrijskih krogov, se zdi, da namerava angleška vlada kreniti na pot vsaj delnega protekcionizma. In angleški trgovinski minister Lloyd Greame je že napovedal vpeljavu carin na uvoz suhih pridelkov; v istem zmislu se je izrazil tudi Baldwin v že omenjenem govoru. V Swansea in v večerajšnjem govoru v Manchesteru (glej brzojavko!).

Naravno je, da imajo angleški politiki tudi pri pogajanjih za rešitev odškodninskih zadev vprašanja vedno pred oči sedanjo gospodarsko krizo na Angleskem. Tako je Baldwin v svojem govoru v Plymouthu rekel dobesedno: »Opozarjam vas na dejstvo, da bomo mogli priti do vojne odškodnine, ki naj bi znašala 120 do 150 milijonov šterlingov na leto, edino na ta način, da se izvoz iz Nemčije nenavadno poveča; ne pozabite, da je vsak izmed teh šterlingov potreben za nakup živeža in uvoženega blaga, ki je namenjeno za zopetni izvoz. Nastaja vprašanje, kam gre ta izvoz (iz Nemčije). Ako se nam ne posreči dati svetovni trgovini razmaha, potrebne za absorbiranje tega izvoza, se bo izvoz vršil na veliko škodo vseh industrijskih držav. In glavna industrijska država je pač Anglija s svojimi odprtimi trgi; Anglija bo torej najbolj prizadeta od tega izvoza.« Dalje je Baldwin še omenil, da dela blago iz Nemčije in v zadnjem času tudi iz Francije veliko konkurenco angleškemu vsled nizke valute v dotičnih državah. S tem je hotel Francozom indirektno povedati: vsoto, ki jo zahtevajo zavezniki od Nemčije kot vojno odškodnino, bo treba znati.

Velik in brzkonen glavni vzrok sedanje gospodarske krize na Angleskem tiči v razliki med »standard of life« (življenjski minimum) angleškega delavca in delavci ostalega sveta.

Dr. L. B.

Spominjajte se ob vsaki priliki 'Dijaške Maticе'

DNEVNE VESTI

Proslava zmage

se bo vršila danes 4. novembra na slovesen način v prisotnosti grofa Turinskega in ministra za kolonije Federzonija. Razpored proslave je sledeči: 1. Ob 8. uri: obred na vojaškem pokopališču v Zavrli; 2. ob 10. uri: prihod grofa Turinskega in ministra Federzonija in drugih političnih oseb na južnem kolodvoru; 3. ob 10. uri in 30 minut: počastitev spomina padlih članov društva "Edera" na športnem vzhvališču pri Sv. Ivanu; 4. ob 11. uri: otvoritev državnega zborovanja za gospodarstveni razmah v dvorani Verdijevega gledališča; 5. ob 15. uri in 30 minut: romanje na pokopališče pri Sv. Ani; 6. ob 18. uri: sprejem udeležnikov zborovanja na visoki šoli za gospodarstvo in trgovino; 7. ob 18. uri: sprejem grofa Turinskega in Circolo dell'Unione; 8. ob 21. uri: slavnostna predstava v Verdijevega gledališča; 9. ob 21. uri: slavnostni večer v Filharmoničnem društvu.

Odlok o odpravi slavenske relike in gimnazije v Idriji

"Gazzetta Ufficiale" od 31. oktobra 1923. objavlja kr. odlok od 27. septembra 1923. št. 2245, s katerim se odpravljajo slovenske srednje šole v Italiji. Odlok se glasi: Cl. 1. S 1. oktobra 1923. sta kr. tehnična šola in kr. tehnični zavod (tj. in višje relike. Op. ur.) v Idriji s priključnimi gimnazijskimi tečaji odpravljena. — Cl. 2. Z istim dnem se priključni h kr. tehničnemu zavodu "Antonio Zanon" v Vidmu tečaj za nižje razrede s slovenskim učnim jezikom. — Cl. 3. Z drugim ukrepom se bodo določile izpremembe v organizaciji kr. srednješolskih zavodov, katere zahteva pričujoči odlok. — Cl. 4. Pouk v tečaju, ki se ustanovi v smislu Cl. 2. pričujočega odloka, se poveri stanim učiteljem odpravljenega tehničnega zavoda v Idriji, ki uspešno popolno usposobljen. Za učitelje imenovanega učnega zavoda, ki ostanejo brez namestitve, bodo veljali predpisi kr. odloka od 11. marca 1923, št. 683.

Prehodne določbe. — Cl. 5. Kljub temu ostanjo odprti v šolskem letu 1923-24 zadnji trije razredi kr. tehničnega zavoda v Idriji, v šolskem letu 1924-25 tretji in četrti ter v šolskem letu 1925-26 samo četrti razred.

Zveza med boljševizmom in slovenskim nacionalizmom

Po razveljavljanju odredbe glede dvojezičnosti časopisov je napisal "Piccolo": "Res je, da so se izvršili energični čini proti Slovanom. Ker pa so bili v okvirju potrebnih zahtev narodnega prava, ogorčenega po zvezi med boljševizmom in slovenskim nacionalizmom, jih ceni zgodovina kot neogibno potrebo trenutka."

Na to odgovarja "L'Unità Socialista" pod gornjim naslovom:

"Nočemo zahtevati od tega lista, naj bi nam pojasnil, kako da požari in razdvajanja slovenskih naprav in hiš ubogih lmetov ter nasilja proti osebam spadajo v okvir potrebnih zahtev narodnega prava. To tem bolj, ker poiz "Narodnega doma" — če se ne motimo — ni bil izzven od nobenega čina od strani juljskih Slovanov, marveč je bil represalija za napad na častnike italijanske mornarice v Splitu. Omejujemo se na konstatacijo, da list reda in najvišje zakonitosti postavlja med potrebne zahteve — zaigiranje in razdvajanje hiš in pokoli nad bližnjimi."

Pozdravili bi pa kak dokaz o zvezi med boljševizmom in slovenskim nacionalizmom.

Mi, ki nismo boljševiki in ki moramo v tej motni uri poslušati marsikako ponizevanje od strani fanatiziranih elementov, se čutimo dolžne v izjavo, da je besedičenje o zvezi boljševizma s slovenskim nacionalizmom ena tistih tolkih, že vsakdanjih laži, ki se jih poslužuje buržoazija za pobujanje komunističnega gibanja na tem ozemlju. V tistem času splošnega navdušenja so bili komunisti italijanski in slovenski delavci, kmelje Furlanije — a ne zato, ker bi bili v kakršnekoli zavestnosti med seboj, marveč zato, ker je bil v vsaki delavnici, v vsaki vasi kdo, ki se je povrnil iz Rusije in ki je govoril masam o deželi, ki so si jo razgledali fantazije predstavljale kot nekako obljubljeno deželo, in pa zato, ker so po nedopovedljivih trpljenjih vojne mnogi uverjeni, da skoro napočil dan čudežne odredbe za vse izkoriščane. Ko pa je prešla ura nade in je namesto odredbe prišla reakcija, so se mnogi komunisti in taki, ki so simpatizirali z njimi, povrnili v narobe nacionalizma, kakor so se mnogi italijanski komunisti in taki, ki so simpatizirali z njimi, vrli v narobe fašizma. Ni bilo nikakega zavestništva s slovenskim nacionalizmom, kar dokazuje med drugim tudi dejstvo, da so slovenski listi očitali komunistom, da so zavestniki... italijanskih nacionalistov!

To bodi povedano iz čiste ljubezni do resnice od naše strani, ki nismo ne boljševiki ne Slovani!

Kdoji pride do miru in reda?

S Koprčine smo prejeli: Na Tinjano so imeli prejšnjega nedelja običajni ples, seveda z dovoljenjem oblasti tudi iz bližnjih vasi. Došlo je tudi nekaj fašistov iz Milja in Spodnje Skofije, ki so se spodikal nad slovenskim pevanjem. Ker so bili navzočni tudi orožniki, ni prišlo ta dan do resniških posledic. Ali kakor je, žal, navada pri našem ljudstvu, sta se ples in razganje nadaljevala — seveda zopet z dovoljenjem oblasti — tudi v ponedeljek. Proti večeru so zopet došli fašisti in so hoteli zabraniti pevanje. Med njimi je bilo celo takih, ki so morali to slovenski povedati, ker italijanski niso znali — razven par navadnih fraz. Prišlo je do živahnega prepiranja in ker ni bilo orožnikov blizu, ni imela stvar — ker so bili fašisti oboženi, drugi pa ne — lahko najhujše posledice. Na srečo pa je bilo nekaj treznih in hladnokrvnih mož, ki so fašiste razorožili in jih odstranili mirnim potom. Drugo jutro so Tinjanci izročili 6 samokresov povojniku v Miljah. Tako je to pot slučajno prišlo mirno minilo in brez krvi in drugih hujših posledic. Dotični naši možje so torej vredni priznanja za to, da so vzdržali red in mir proti tistim, ki se sicer v današnjih dneh tako radi ponašajo kot varuhi reda in zakonitosti. Da se ni zgodilo tako, koliko očitanj in okrivljanj na račun našega ljudstva bi bili čitali že po italijanskih listih!

Telefonske dodatne valutne pristojbine, ki se jemljejo za telefonske pogovore s Švico, Avstrijo in Čehoslovako so bile znižane, kakor poročata tukajšnji komisariat za pošto in brzojav. s 1. novembra t. l. od 355% na 340%.

Šole ostanejo nadalje zaprte

Vodstva tukajšnjih ljudskih in meščanskih šol so prejela včeraj od županstva tržaške občine sledeče obvestilo: Dodatno k okrožnicama od 22. in 25. oktobra 1923. št. VI. 1392/1-23 se sporoča radi znanja in ravnanja, da je županstvo v sporazumu s kr. prefekturo odredilo, da ostanejo ljudske šole, otroški vrtci in rikreatoriji, glede katerih je bilo ukazano zaprejte z ukrepi od 22. in 25. oktobra, zaprte še en lečen, t. j. do 12. novembra t. l. Meščanske šole in meščanski razredi priključeni k ljudski šoli "Felice Venezian" v ul. dell'Istria, v ul. R. Manna in v okrogu sv. Vida se zopet odprejo dne 6. t. m.

Protest nemških poslancev

Izvoljeni zastopniki nemškega ljudstva v Gornjem Padižju so poslali ministrskemu predsedniku Mussoliniju sledečo brzojavko: Ekselenci Benitu Mussoliniju v Rimu.

Zahtevamo preklic odlokov prefekta v Tridentu glede rabe jezika pred oblastmi v razglasih in napisih, ker so ti odloki spricu svojega izjemnega značaja in s tem povzročene neenakega ravnanja z državljani nemškega jezika tridentinske pokrajine absolutno protizakoniti in v očitnem nasprotju z ustavo kraljevine.

Toggenburg, Pinz, Walther, Reut-Nicolussi.

Uradne številke o analifabetizmu v Italiji

Uradni list ministrstva za prosveto št. 43 z dne 11. oktobra t. l. prinaša podatke o analifabetih v Italiji. Po teh uradnih podatkih imajo pokrajine ljudi, ki ne znajo ne čitati ne pisati:

Calabria 70%, Basilicata 65%, Puglie 59%, Molise 59%, Abbruzzi 58%, Sicilia 58%, Sardegna 58%, Campania 51%, Umbria 49%, Toscana 37%, Emilia 35%, Lazio 33%, Veneto 25%, Liguria 17%, Lombardia 13. Najbolj prosvetljena pokrajina je Piemonte, ki izkazuje samo 11 odstotkov analifabetov. — Zanimiv bi bil izkaz slovenskih analifabetov, ki so danes italijanski državljani. — Razume se, da bi tak izkaz moral biti sestavljen po podatkih pred vojsko, pa bi se mogli naši državljani prepričati, da je bilo v najbolj oddaljenih gorskih krajih komaj 5-6% ljudi, ki niso znali čitati in pisati.

Zanimiv in značilen je članek, ki ga je napisal znani publicist Giuseppe Prezzolini v mesečniku "Italia Letteraria" št. 4 od meseca oktobra t. l. Članek nosi naslov: "Perché in Italia non si legge". (Zakaj v Italiji ne čitajo knjig). Med drugimi razlogi navaja tudi analifabetizem: "La seconda ragione per la quale gli Italiani leggono meno di altri popoli, è la loro minore istruzione. Dobbiamo ricordare le nostre ancora forti percentuali di analifabeti. Finché vi saranno regioni in cui il 45% degli abitanti non sa leggere, queste ragioni dal punto di vista editoriale, continueranno il 55% di abitanti... Slovenski: "Drugi razlog, radi katerega Italijani čitajo manj kot drugi narodi, je njihova manjša naobrazba. Moramo li poudarjati naše še vedno visoke odstotke analifabetov? Dokler bo krajev, kjer 45% ne zna čitati, bodo ti kraji z ozirom na založništvo knjig izkazali 55% ". (S tem hoče članek reči, da v takih krajih kupuje knjige 45% prebivalcev). Vprašanje analifabetizma je bilo pri Slovincih rešeno že pred odčititvijo izpod avstrijskega jarma.

Mladeniške neumnosti. Prijeli smo: Ne vem, kako bi imenoval one ljudi, ki ob raznih prilikah kvarijo po kavarniških ilustracijah slike in jih celo odnašajo. To morajo delati le neumni ali pa zlobni ljudje. Cesto sem opazil take vandalizme na slikah vladarjev ali drugih vplivnih političnih osebnosti.

Ta teden se je to ogabno "delo" ponovilo na jugoslovanski kraljevi Družini v francoski ilustraciji. Kaj je dosegeno s tem? Morda pa si dotičniki domnevajo, da je to korak do zblizanja obeh narodnosti na tem ozemlju!

Društvena vest

PEVSKI ZBOR GLASBENE MATICE. Ožvija se mešani pevski zbor Glasbene Matice, ki naj bi bil sestavljen iz najboljših moči pevskih posvetevalnih in cerkvenih zborov v Trstu in okolici. Zbor se začne vzbujati že v teku prihodnjega tedna pri Sv. Jakobu. Predvsem se po slikcice sestane predsednikov, prevodij (ali njihovih zastopnikov) vseh tržaških pevskih zborov, ki se bo vršil v četrtek, 8. nov. ob 8½ večer, v prostorih stare policije pri Sv. Jakobu.

Dobrodošel bo na sestanku tudi vsakdo, ki čuti zmožnost in potrebo, da nam pomaga ustvariti zbor, ki naj bo za vzgled vsem drugim zborom Juljske Krajine. — Prevodija zbora Glasbene Matice.

"Mlinar in njegova hči." Ta slavna, divna in dobroznana igra bo gotovo privabila mnogo občinstva, ki bo videlo, kaj mu lahko nudi Sentjakobska Citalnica. Toliko radi divne interpretacije, kakor radi ganljive in sugestivne snovi, kjer se ponavlja v napetem pričakovanju dogodek za dogodkom, ter iskrena ljubezen mlinarjeve hčere do junaka igre, bo vsak gledalec očaran in zadovoljen, da je prebil par uric daleč od cestnega praha in šuma.

Igro režira priljubljeni in dobroznani igralec G. Marc. Začetek točno ob 5. uri popoldne danes, dne 4. novembra v dvorani DKD pri Sv. Jakobu.

Radi dekreta proti kužnim boleznim, ki velja od 5. t. m., je prepovedan vstop otrokom izpod 14. leta.

M. D. P. Jutri ob 20.30 sestane s predavanjem tov. turista. Prosi se točnost. — Odbor.

"Kolo". Radi izredne važnosti prosim vse gg. odbornike, da pridejo gotovo k današnji gji. — Predsednik.

Iz tržaškega življenja

Pade po stopnicah ter si zlomi roko. Enajstletni solar Marijan Ronzatto je včeraj popoldne v hiši št. 5 v ulici Risorta, kjer stanuje, padel po stopnicah tako nesrečno, da si je zlomil levo roko pod lakotom. V materinem spremstvu se je deček podal v mestno bolnišnico, kjer je dobil prvo pomoč, nato je bil prepuščen domači oskrbi.

Dve mali novejci. Dinarici Narcisi Gregorich, stari, 24 let, stanujoči v ulici Tesa št. 15, je včeraj popoldne v skladišču vrt v ulici S. Maurizio št. 12 padla na hrbet bala praznih vrt. Zdobila je nevarne poškodbe po spodnjem delu hrbta. Ponesrečenica je bila spremljena v mestno bolnišnico, kjer so jo sprejeli.

Mali oglasi

DVE DIJAKINJI se sprejema na hrano in stanovanje v Gorici, via Dreossi 12. 1542

BABICA, diplomirana, sprejema noseče. Največja snaga. Tajnost zadržana. Govori slovensko. Corso Garibaldi 23/I. 1506

SOBA z dvema posteljama se odda. Via Francesco Rismondo 12/I. Petrovič. 1549

KAVARNA novo urejena, z dnevnim koncertom, se odda v najem s 1. januarjem 1924. Potrebna kavgija 125.000 lir. Pojasnila daje lastnik Ivan Kos, Celje. 62/32

URARSKEGA učenca sprejme Albert Marc, Šturje pri Ajdovščini. 1548

TRGOVEC želi znanja s pošteno mladenco z nekoliko dote. Neanonimno pod "Bodočnost" na upravništvo. 1543

KROJASKI pomočnik išče službe. Gre tudi na delo. Ceh, Via Torricelli 7-III. 1544

KOVINE, cunje, kosti kupujem po najvišjih cenah. Via Boccaccio 16. 1545

GOZD, bukov ali hrastov, vsakega obsega, kupi Gulic Maks, Fontane 23. 1546

DVE SOBICI s štedilnikom se oddata poštenu družini. Molino a vento 52, vrtarica. 1547

PIANINO ali glasovir v vsakem stanju, kupi uglaševalec Andrej Pečar, Trst, Via Molino a vapore 3, II. Sprejema vsa popravila in uglaševanje po zmernih cenah. 6

G. DOLLINAR Trst — Via Ugo Polonio 5 (prej Via Bacchi) Telefon 27-81, uvoz — izvoz. Velika zaloga papirja za zavijanje, pisalnega i. t. d. papirnatih vretic ter valčkov raznih velikosti lastnega izdelka. 30

KRONE 1.80, goldinarje 4.80, dvajsetkronske zlate L 88. — Večja množina — cena po dogovoru. Via Poudares št. 6/I. 44

KRONE, srebro, zlato in platin kupujem. Plačam več kot drugi. Zlatarna Povh Albert, Trst, via Mazzini 46. 58

BRILJANTE, zlato, srebro in platin po najvišjih cenah. Dajem predjume na dragulje. Pertot, Via S. Francesco 15, II. (43)

ZLAT, srebro in papirnat denar se kupuje in prodaja po zmernih cenah. Menjalnica via Giacinto Gallina 2, (nasproti hotelu Montecenisio). Telefon 31-27. Govori se slovensko. 25

Semeni

Sv. Martina na Proseku

se bo vršil letos

v soboto, dne 10. t. m.

10%

POPUST

do 15. novembra

POHIŠTVO

solidno, elegantno

TÜRK, Via S. Lazzaro 10

LEKARNA

s hišo vred, se prodaja

v večjem mestu Jugoslavije (Slovenija)

Pismene ponudbe:

TRST, poštni predal 355

PODLISTEK

Ljudmila Pirkova:

KRIMINAL

Njen spremljevalec naju samo gleda in predpisuje potem za Vero "bolniško hrano", naker se zopet vračam. Julka mi šepete: "Bodite močni in molite!"

Pripomba mi je ljuba. Premisljam, ali je ona sama tako verujoča ali pa mi priporoča molitev le kot lek, ki bi bil po njenem mnenju prikladen zame.

Trudna sem. — V celici čaka nekako jelo, koje so mi poslali iz gostilne. Popolnoma je mrzlo.

Jutranji nastop je zblizal sestanovalki nekoliko z menoj. Iz govora s svetnikom B. sta zvedeli, zakaj sem tu in kdo sem. Cesto mi izražata sočutje. Blondina, ki ima posteljo nasproti moji, močno kašlja. Njen glas in njen obraz kaže, da je zapala. Ločena je od moža in trije dečki, ki jih ima z njim, ne smejo živeti z njo. Niti ne hrepeni po njih. Mati je postala menda bolj slučajno, ker nima nobenega čustva za deco v sebi. Deklece, ki ga ima pri sebi, izhaja zopet iz drugega razmerja. Živela je z nekim brivcem, zaradi katerega je prišla v zapor. Verižniška kupčija tiči za tem. Njen zlahtni družabnik je bival v tej stavbi že delj časa, ko se je ona še svobodno gibala. Razmere v tej hiši pozna temeljito. Grozno prekleto ima za

Nekaj vzorcev naših

PLETENIN

Za moške

Pletene srajce all hlače iz same lahke volne . . . L 18.50

Pletene srajce all hlače iz mešane volne, fant. „ 17.—

Maje ali spodnje hlače volnene „ 37.—

Maje, barhantaste . . . „ 6.50

Maje all spodnje hlače, barhantaste . . . „ 12.—

Maje all spodnje hlače, barhantaste, iz mešane volne . . „ 19.50

Maje all spodnje hlače, barhantaste, iz pristne volne . . „ 35.50

Maje all spodnje hlače sist. Jäger „ 37.—

Za ženske

Srajce, bombažaste . . . L 4.50, 6.—

Srajce, pol volne L 13.—

Srajce, iz pristne volne, bele . „ 21.50

Srajce z naramnicami, posebne oblike „ 18.50

Srajce iz same volne „ 16.—

Maje ali spodnje hlače sist. Jäger „ 37.—

Spodnje hlače (culotte) . . . „ 8.75

Spodnje hlače (culote) volnene „ 27.50

Moderne šerpe za gospe od L 13.50 naprej.

Reklamni vzorci za otroke:

Suknjice za otroke, čapljasta volna L 27.—

Oblečica, volnena „ 22.—

Velika izbira vseh drugih vzorcev pletenin za otroke.

Originalne pletenine prof. dr. Jaeger

ÖHLER

Corso Vitt. E. III. 16

Tel. 10-08

Corso Vitt. E. III. 16

Tel. 24-24

ZAHVALA

Iz globine srca izrekamo zahvalo vsem, ki so našo nad vse ljubljeno mamico na tako groljivo pristrben način spremili na nje zadnji poti. Pristrbeno zahvalo posebej še častiti duhovščini, pevskega zborova, darovalcem toliko cvetja, zlasti pa čestitim ženam in otrocičem, ki so tako lepo počastili spomin nepozabne rajnice. V veliko tolažbo nam je bilo, da so nam občinski zastopi iz Goč. Lož in St. Vida izkazali svoje sočutje. Neizbrisna ostane naša hvaležnost gospodoma župniku Kralju in dru. Kaecu, ki sta s toliko ljubeznijo lajšala pokojnici zadnje ure.

Vsem, vsem, ki so ji izkazali zadnjo ljubav velja naša globoka hvaležnost.

Fran, Josip in Ivan Mercina.

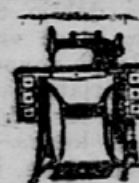
GIUSEPPE SPECHAR

TRST Via S. Caterina št. 7 (vogal Via Mazzini) TRST

naznanja cenjenim odjemalcem, da je prejel veliko izbero tu- in inozemskega blaga za moške in ženske

obleke po konkurenčnih cenah

Specijaliteta: ANGLEŠKO IN ČEŠKO BLAGO

Znana slovenska tvrdka

Josip Kerševani

mehanič, puškar in trgovec

GORICA - Stolni trg št. 9 (desno) - GORICA

se pripravljamo slavnemu občinstvu za nakup najboljših šivalnih strojev Original Mundlos nemških tovarov, katere jamčim za dobo 25 let. — Brezplačen pouk v umetnem vezenju, krpanju in šivanju. — Imam v zalogi tudi najboljša dvokolesa znamke Columbia ameriških tovarov, za katero jamčim 2 leti, ter vse dele spadajoče v mehanično in puškarsko stroko. (56)

Delavnica in popravilnica, Gorica, Stolni trg št. 5

seboj in historije, ki jih pripoveduje, so strahovito podle in nizke. V Pragi ima stariše, ki jih zmerja od jutra do večera, dasi ji pošiljajo vsak dan jelo in vse možno: razen obedu in steklenice piva ali vina ali čaja, še kavo, salamo, sadje. Druga ne zna, ko zmerjati. Svojemu dekletku pravi "čubička" (kusica, psičica). Ko sem se prvi dan vrnila v celico, je hotela moje Vero vzeti v naročje in ji rekla: "Ti čubka! Meni se je ustavljala sapa."

Druga žena je bila bruneta, polna. Prvi utisi so me odbijali še bolj nego pri blondini. Veda se je in govorila kakor poulična ženska. Krohotala se je svojim anekdotam, koje je pripovedovala tovarišici, in je hotela venomer dokazovati, kaj vse zna. Vsako svojo potrebo in hojo v "predsobo" je javljala. Takega govora se nisem slišala. Svojih oči nisem mogla dvigniti od otroka, kajti on je bil moje pribežališče, predmet, na kojega se ni lepil glas.

Po 12. uri sta se obe dame pretegnili na svojih posteljah in sta spali. Tedaj sem prejela končno tudi mleko, bedno zeleno-modro tekočino v zarjaveli pločevinki. Menda ni bilo niti prekuhanu. S to dobro pijačo moram štediti, da mi ostane do drugega dne, do materinega prihoda, do Verine osvoboditve.

Fred 2. uro sta ženski vstali in se začeli čestiti. Opozarjata tudi mene, da pojdemo na "duht".

Predstava včerajšnjega izprehoda, oseb in hoje naokrog pod nadzorom me pretresa, a vendar je zunaj vsaj nekaj zraka in toplek neba. Zavijam dete in ko se ob 2. uri odpirajo

vrata, grem istotako. Vrata se odpirajo po vrsti in iz vsake se suje hrupna skupina žensk. — Hoditi moramo v dvojicah in zopet sem zadnja, a ne sama, temveč tovarišico imam, odurno starko, ki že pričinja z razgovorom. Ne morem ji odgovarjati, samo z glavjo kimam ali vrtim. Paznica me ignorira po jutranjem nastopu.

Po vrnitvi z izprehoda je dolg popoldan. Ženski se zabavata, zmerjata in se krohočeta. Moje dete je pa nemirno in ne vem, kaj bo z njim.

Presenetila me je steklenica mleka od gospe Julke.

Prihaja večer in noč. Noč je nemirna, ker čutim glavo in utrujenost. Bojim se, da mi dete ne zbolí na želodcem ali črevesnem katarju, ker se mi je skisala juha, kojoj so mi skuhali, a tudi mleko, ki je hladno. V skrbem sem, s čim nakrmim zaran dete. Eno jajce še imam. Zaran je dobila blondinka lonček mleka, ki ga je poslal njen mož Blanki, in ta žena je imela toliko čuta, da je ponudila tudi meni, kar sem sprejela s pravo hvaležnostjo. In ko smo se oblekle, sem začela pripravljati Vero za pot. Kako naj zložim vse njeno perlice, steklenice, suhe in mokre plenice?

Jedva je to delo dovršeno, me že zove paznica, naj grem z njo in vzamem dete s seboj. Ker nesem dete, je prišla stara kazenjka, ki opravlja funkcijo pomočnice, klatlje z Verino balo, šle smo. Poznam že stopnice in hodnike, po katerih sem se včeraj toliko nahajala. Danes grem rada, saj grem z otrokom, da oddam materi.

(Dalje).

— Pri premikanju vagonov na takozvanem «silosu» blizu stare proste luke se je včeraj popoldne ponesrečil težak Fran Pelikan, star 37 let, stanujoč v ulici Falta št. 4, ki je hotel ustaviti nek vagon s posebnim drogom, ki ga rabijo delavci pri tem poslu, mu je drog potisnil siloma desno roko ob vagon. Uboji mož je zadobil precej široko rano na dlani. V mestni bolnišnici, kamor se je ponesrečenec zatekel, je zdravnik ugotovil, da ima Pelikan zlomljen tudi zadnji člen sredinca na isti roki. Sprejeli so ga v kirurški odelček.

Pijan poljski čuvaj obstrelil dečka. Včeraj jutraj je kmet Josip Kopec, stanujoč v Sv. Križu - Cesta pri Vipavi št. 239, pripeljal z vozom v tukajšnje mestno bolnišnico svojega 13-letnega sina Romana, ki je imel številne male rane po obrazu, obeh nogah in po obeh rokah.

Mož je povedal, da je njegovega sina na ta način ranil poljski čuvaj vipavske občine Florjan Rustja. Preteklo nedeljo jutraj je deček, idoč po cesti, srečal medpotoma čuvaja, ki je bil videti močno vinen. Brez vsakega povičja je tedaj Rustja, ki očitno si ni bil v svesti, kaj počneja, ustrelil s šibrami nabito puško na dečka.

Malega ranjenca so s prva zdravili doma; preskrbeli so mu tudi zdravniško pomoč. Ker so se pa pričele rane gnjoviti, so bili domači primorani prepeljati dečka v bolnišnico.

Ranjenec je bil sprejet v kirurški oddelku. Zdravniki menijo, da bo okrevljal v 14 dneh, če ne nastanejo kakšne komplikacije.

Loterijske številke

izžrebane dne 3. novembra 1923.

Bari	81	70	21	9	35
Firenze	34	85	52	61	14
Milano	4	71	44	31	78
Napoli	84	38	10	51	75
Palermo	13	36	33	84	1
Roma	59	61	38	34	77
Torino	71	34	36	69	31
Venezia	38	80	81	60	58

Vesti iz Istre

Slovensko učiti, društ. za Istro. Zborovanje, javljeno v stanovskem glasilu za 8. t. m., se preneša na poznejši čas, ker določenega dne niso vsi prosti.

Iz Brega. — (Le macchie che spariscono...). Pod tem naslovom se je poslovil «Popolo di Trieste» (čitaj boršč. lasjod) od 31. avg. t. l. od dolinskega nadučitelja g. Jereba. Madeži, ki izginjajo toraj! Kakšen madež je bil gosp. Jereb, znamo ceniti edino mi, ki smo poglali iz njegovega brstja, sicer pa je bilo vse to razvidno iz člankov našega ljudstva v časopisu, s katerimi je jemalo slovo od drugega vzgojitelja. Vemo, da je pri naših sosedih vsak Slovenec madež, ako se le nekoliko zaveda, da je Slovenec, ne moremo pa si tolažiti, kako da so ga morali gospodje krestiti z «madežem», ko je vendar užival — vsaj navidez — od same duše tukajšnjega fašja globoko spoštovanje. Čemu to hinavstvo? Nočemo stvari še bolj razvleči, toda prepričani smo, da se zavedajo oni sami, da je bilo «slovo» pod gornjim naslovom neumestno. Je pač tak — režim. Toliko bolj umestno budi naše «slovo» pod gornjim naslovom od postajalnega Carusa, ki mora te dni popihati s «staciona». Temu veljaj: «Le macchie che spariscono!» Tega nismo konstatirali samo mi, ugotovili so to tudi njegovi pristasi-fašisti, ki se sedaj opravičujejo radi svojega početja, ugotovila so dalje njegova oblastva, sicer bi mu šle sprico njegovih in solzami pregrjenih njegovih kaj več na roko. Premestili so ga v nek zapuščen kraj «poleg» Napolja, kjer mu bo čas dopuščal, da se bo pral «madežev». Vložil je protest 2-krat, 3-krat, toda brez uspeha. Šel je sam 2-krat v Rim — spet nič. Torej le le kak «madež»; mi pa se zavedamo, da smo zmagovito končali boj s tem našim mučiteljem in nevaležcem. Zvrnil se je, kakor se mora zvrniti prazen snop.

Otvorino pa istočasno bitko. Nasprotnik: častita kr. postarša v Borštu g. Mučič (prej Mučič). Za danes se omejimo na te tih šepet. Gleda naj, da izvršuje odsej svoj poklic nepristransko in točno. Časopise naj dostavlja dolničnim naročnikom in ne komu drugemu. Dogaja se tudi, da nekateri (njeni prijatelji) prejema pošto s samoslovenskim naslovom, medtem ko je njeni nasprotniki z dvojčično adresno ne dobivajo. Kar ji pa največ svetujemo in priporočamo, je to, da naj se nikar ne vmešava v takokazano «solsko politiko». Saj nas razumete, častitljiva gospa Mučič! Toliko za danes! Zdravo! — Borštani, bivši Dolinčani.

Vesti z Goriškega

Smrtna kosa. V torek je umrla v Prvačini gospa Marija Zorn, žena g. nadučitelja Zorn-a, stara šele 35 let. Pokojnica je bila iz znane Komelove rodbine v Ajševici in zapušta dva otroka v nežni mladosti.

Težko zadetimi družinam Zorn-Komel naše iskreno sožalje.

Čuden molk. Popolnoma pravilno je opozorila «Edinost» na to, kako je «Nova doba», ki ima drugače obilo prostora za najbolj glupe novice tega sveta, prešla z molkom preko tako važnega dogodka, kakor je bil prefekto odlok glede dvojčičnosti naših listov in njega preklic. Vendar je morda bolj značilno za poštenost gospode, ki urejuje ta list, dejstvo, da «Nova doba» ni niti črhnila o razrušitvi krškega spomenika. Za blatenje, denunciranje in provokacijo slovenskega življa ima ta list vedno svoje krvave žrtve. Ne mine teden, ne da slovensko ljudstvo ni naredilo zločina, ki se mu je očital, da je bilo po nedolžnem trpinčenju in krizanju, si «Nova doba» umiva roke s tem, da prehaja preko tega z molkom na dnevnih red svojega hlapčevskega in izdajalskega dela.

Ustoličenje novega tržaškega škola. Na dan sv. Justa se je imelo vršiti slovesno ustoličenje novega tržaškega škola Dr. Fogarja. Sedaj se je raznesla po Gorici vest, da je novi tržaški škof odločil svoj odhod v Trst na nedoločen čas.

Kaj se neki godi za kulisami in kake tajne aile so na delu?

Žrtve vojne. Na Goriškem zahteva vojna še vedno svoje krvave žrtve. Ne mine teden, ne mine malone dan, da se ne dogodi kaka nesreča z vojnimi strelivom.

22 letni Josip Bitežnik iz Banjšice je prekopaval še od vojne zapuščen nivo. Ko se je že bližal koncu svojega dela, je pod udarcem njegovega krampa eksplodirala v zemlji skrita granata ter ga ranila na desni roki.

Podoben slučaj, toda s smrtnim izidom, se je zgodil 16 letnemu Josipu Marušič iz Vertoč. V torek, ko je tudi on prekopaval nivo, je nenadoma pod njim eksplodirala granata in ga raztrgala na drobne kosce.

V torek je neki delavec v Podgori pri nabiranju zobčaste žice ruval kos v zemljo zarite žice, ko je nenadoma počela granata, okoli katere je bila nabrže žica zavita, ki je tudi njega strašno raznesla.

Kedaj bo neki konec tem žrtvam?

Profesionalne šole. Goriška trgovska zbornica je v velikih skrbih radi usode profesionalnih šol. Na Goriškem smo imeli 40 profesionalnih šol, ki jih je podpirala goriška deželna uprava. Po razdelitvi dežele je 12 teh šol prišlo pod tržaško pokrajino, ostalih 28 pa od furlanske. Ker v Italiji ne poznajo te vrste šolstva, odreja furlanska pokrajinska uprava tem šolam podporo, ki so jo prej uživale od goriške dežele.

Nezgodna motociklista. Na novem soškem mostu je trčil 25letni Dr. J. Della Vedova iz Vidma v avtomobil, ki ga je prepozno opazil in se mu že ni mogel več izogniti. Nesrečnež si je pri trčenju zlomil levo nogo, ki so mu jo morali odrezati v goriški bolnišnici, kamor so ga takoj po nesreči odpeljali.

Književnost in umetnost

Dr. Lavo Cermelj Boškovičev nauk o materiji — prostoru — času v luči relativnosti teorije. Splošna knjižnica 6/1 52 str. Zvezek. V Ljubljani 1923. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna v Ljubljani. Cena brez poštnine 16 Din, vez. 23. Din.

S pričujočim zvezkom stopa v svet prvo delo znanstvene zbirke Splošne knjižnice. Dr. Cermelj razpravlja v njem o velikem jugoslovanskem učenjaku Rudjeru Josipu Boškoviču, ki je živel v 18. stoletju. Kakor pravi avtor v lepem informativnem uvodu je namen njegovega dela prikazati vrednost Boškovičevih naukov tudi širšim slojem. Uvodu sledi štiri poglavja: Boškovičeva dinamična atomistika. — Prostor in čas — Vztrajnost — Absolutno in relativno gibanje.

V dodatku nas pisatelj seznani z Boškovičevim življenjem in delovanjem. V kratkih in značilnih potezah nam pokaže Boškoviča kot človeka in kot veleuma, največjega kar jih kedaj rodila jugoslovanska mati.

Nizka cena in dostojna oprema pričata o resni volji založbe. Ako bo tudi čitajoče občinstvo z nakupovanjem pokazalo resne volje, potem bo tožba o dobrih slovenskih delih, ki zmanjkajo založnikov, kmalu anahronizem!

T. G. Masaryka «Izabrana djela». Nakladni odlo Jugoslovanskega Novinskega d. d. pokrenuo je izdavanje Masarykovih Izbranih del, od kojih je kao prva knjiga upravo izšla «Borba za samoodredjenje naroda». Ova je knjiga samostalno djelo, obuhvaća preko 132 stranice na kojima su prikazani: Historijsko značenje rata Narodnosni princip — istočasno pitanje — rat do kraja i Nova Evropa. Knjiga ima de sliku autorovu i autogram, štampana je na finom papiru, a cijena joj je din. 25.

Dobiva se u svim većim knjižarama i kod Nakladnog odjela, Zagreb, Mošinskoga ul. br. 6.

Andersenove pripovedke. Za slovensko mladino priredila UTVA. Splošna knjižnica št. 7. V Ljubljani 1923. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Strani 112. Cena broš. Din 12.— vez. Din 17.— Andersen, stari znanec mladine, nam je še vedno ljub in drag. Morda ni človeka, ki bi bil tako usposobljen za pripovedovanje bajk in pripovedk, kakor Andersen, čegar življenje je ena sama čudovita pripovedka. Pisateljica Utva je iz bogate Andersenove zakladnice odbrala deset najbolj drastičnih pravljic in jih v gladkem, lepem jeziku podala slovenski mladini. Ker so tudi deloma lokalizirane, bodo vsem čitateljem tem dostojnejše. — Založba «Splošne knjižnice» je s tem novim zvezkom zopet dokazala, da ji besede, ki jih je objavila v svojem programu, niso samo besede, temveč, da se hoče res ravnati po njih. V vsakem oziru lepo opremljeni knjigi želimo mnogo, prav mnogo prijateljev.

Andersenove pripovedke se dobe po vseh knjigarnah in pri založništvu Zvezne knjigarne Ljubljana, Marijin trg št. 8.

Gospodarstvo

GIBANJE TEČAJEV NA ITALJANSKIH BORZAH

Najvažnejši dogodek na finančnem polju, ki se je pripetil zadnji teden, je objava odloka, s katerim naj se končno izvede uredeitev zavoda «Banca Italiana di Sconto», katera je visela toliko časa v zraku. Svoj čas se je bila banka pogodila, da dobijo upniki 60% svojih terjatev v obročih, ki se vnaprej določijo, a po končani likvidaciji zavoda se neko doplačilo. Za te zadnje terjatve so dobili upniki nakaznice. Vlada pa je sedaj odredila, da ni treba več čakati konca likvidacije, temveč da naj se omenjene izkaznice plačajo čim prej na podlagi položaja zavoda in prispevkov drugih denarnih zavodov, ki so udeleženi pri podporni akciji. Vlada se je videla prisiljena izdati to odredbo, ker se je v javnosti vedno glasneje zahtevalo, naj se z ozirom na zdravljenje denarnih zavodov postopa enako glede «Banca di Roma» in «Banca Italiana di Sconto». Važno je vsekakor, da ne bo «Banca Nazionale di Credito» imela nič več opraviti z likvidacijo zavoda «Banca di Sconto».

Na italijanskih borzah se pripravljajo počasi nekaj preobratov v tečajih, kajti vrednote, ki so imele prvinstvo, se nahajajo sedaj v močnejših rokah. Opaža se večje veselje do kupčije, toda stremljenje navzgor ni enakomerno, ker ga moti od časa do časa špekulacija. Celokupni borzni posli so omejeni na nekaj malo papirjev (Banca Commerciale Italiana, Credito Italiano, Fiat, Terni itd.). Delnice Banca d'Italia, ki so bile padle v zadnjem tednu od 1514 na 1493, so se zopet uvrstile na višini 1503. Tečaj delnic «Banca Commerciale Italiana» je poskočil od 1089 na 1105 lir, delnic «Credito Italiano» od 781 na 790. Živahno gibanje se je opazilo pri delnicah «Fiat», ki so poskočile od 368 na 381 lir. Ravno tako živahno je bilo tudi gibanje tečajev pri delnicah sladkornih tvornic. Delnice električnih podjetij so tudi večinoma zopet popravile prejšnje izgube na svojih tečajih. Na tečaje delnic industrije umetne svile so povoljno vplivale vesti o ugodnih izgleh za izvoz. Glede delnic paroplovnih družb je bilo razpoloženje različno. Medtem ko so se papirji tržaških družb v glavnem držali na navadni višini svojih tečajev, so genovski papirji napredovali za nekoliko točk. Tako je poskočil tečaj delnic «Rubattino» od 574 na 581 lir. Ustanovitev telefonske delniške družbe, do katere je prišlo v Milano z začasnno osnovno glavnico 10 milijonov lir, kaže, da se prične v kratkem razdravljenje telefonske mreže.

Mednarodni sosenaj južnega sadja v Inomostu. — Od 19. do 24. novembra t. l. se bo vršil v Inomostu mednarodni sosenaj za južno sadje. Svrha tega sosenja, ki je določen za trgovino na debelo, je ta, da se omogočijo neposredni osebni stiki med proizvajalci in trgovci z juga in njihovimi odjemalci s severa. Razstavijo se lahko vzorci vsega južnega sadja, naravnega in predelanega, kakor južno sadje, posušeno južno sadje, zelenjava, povrtnina, konzervirana zelenjava, konzervirano sadje, konzervirane ribe, olje, fini italijanski siri in sladka vina. Za obvestila in prijave se je obrniti na ravnateljstvo sosenja (Geschäftsstelle der Innsbrucker-Messe), Innsbruck - Landhaus.

DAROVI

Pri omizju v Narodnem domu pri Sv. Ivanu se je nabralo v četrtak L 20.— Ludvik pribalinal L 2.— Stemberger Marija iz Brance L 2.— Bizjak L 1.— Za podružnico Solskega društva pri Sv. Ivanu. Srčna hvala vsem darovalcem posebno darovalcem poljskih pridelkov iz Brance.

ŽIVNOSTENSKA BANKA

PODRUŽNICA V TRSTU

Ulica Rema vogal ul. Mazzini. — Lasina palača.

Delniška glavnica in rezervni zadržki K. Č. St. 21.230.000

Izvršuje kulturne vse bančne in menajalnice transakcije.

Uradne ure od 9-13

Izredna prilika!

Šivalni stroji, Singer's petletni jamstvom pol. 350.—, s centralno ladjico 500.—, zaklopni stroji, najljepše vrste L 700.—

Pošiljajte na deželo.

Delavnica Cervellini, Trst, Via Vasari 17.

Zaloga domačih vin.

Vipavsko, istrski refošk in kraški teran. Na debelo in za družine Via Cunicoli 8, na drobno in za družine Via Giuliani 32.

Priporoča se lastnik

(684) FR. ŠTRANCAR.

Trgovsko-obrtna zadruga v Trstu

registrovana zade s neodmejenim jamstvom

Via Pier Luigi da Palestrina 4, pritrilje

Obrestuje navadne hranilne vloge po

5%

Večje vloge, vezane na odgovod po dogovoru.

Sprejema tudi vloge na tekoči račun

in v DINARJIH

ter jih obrestuje pod najboljšimi pogoji.

Trgovcem otvara tekoče čekovne račune

Posoja hranilne pušice na dom.

Daje posojila na poroštvo, zastavo

vrednostnih papirjev ali dragocenosti.

Uradne ure od 8-13.

Poslovno hranilnični račun št. 11/1927. Tel. 16-94.

Oglasi v «Edinosti» imajo najboljši uspeh

IZŠEL — Je — „VEDEŽ“ za leto 1924.

Zaloga za Trst:

J. Štoka, Via Milano št. 37.

Za Gorico:

Kat. tisk. društvo, Via Carducci št. 2.

Na drobno pri vseh trgovcih na deželi

Steklene šipe

vsake vrste in mere. Prodaja na debelo in drobno. — Postrežba na dom.

Cene zmerne. — Piazza Oberdan št. 3

(Hotel Europa) telefon 44-23.

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Trstu.

Vogal via Valdirivo 27 — Via 30 ottobre 11

Izvršuje vse bančne posle.

Kupuje in prodaja raznovrstne tuje valute. — Prodaja in kupuje

Dinarje. — Izvršuje nakazila Dinarjev v Jugoslavijo.

Sprejema Dinarje na obrestovanje po dogovoru.

Vloge na knjižice v Lirah obrestuje

po 3 3/4 % netto

Vloge na tekoče račune po 4 1/2 %

Vezane vloge obrestuje najugodnejše po dogovoru.

Glavni sedež banke: LJUBLJANA.

Podružnice: Brežice, Celje, Črnomelj, Gorica, Kranj, Maribor, Metković

Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split.

Delniška glavnica Dinarjev 25.000.000.—

Rezerve: Dinarjev 20.000.000.—

Tel. št. 5-18, 22-98. Urađuje od 9 do 12 1/2, in od 14 1/2, do 16.

Znana goriška tvrdka ELIJA ČUK V GORICI

Piazza Cavour št. 9 naznanja tem potom slav. občinstvu, da je

prejela zastopstvo najboljših in svetov. šivalnih strojev „PFAFF“.

„PFAFF“ je najboljši stroj za šivanje

„PFAFF“ je najboljši stroj za krojenje

„PFAFF“ je najboljši stroj za vezanje

„PFAFF“ je najboljši stroj za šivanje

„PFAFF“ je najboljši stroj za šivanje

„PFAFF“ je najboljši stroj za šivanje

„PFAFF“ je najboljši stroj za šivanje

„PFAFF“ je najboljši stroj za šivanje

„PFAFF“ je najboljši stroj za šivanje

„PFAFF“ je najboljši stroj za šivanje

„PFAFF“ je najboljši stroj za šivanje

„PFAFF“ je najboljši stroj za šivanje

„PFAFF“ je najboljši stroj za šivanje

„PFAFF“ je najboljši stroj za šivanje

„PFAFF“ je najboljši stroj za šivanje

„PFAFF“ je najboljši stroj za šivanje

„PFAFF“ je najboljši stroj za šivanje

„PFAFF“ je najboljši stroj za šivanje

„PFAFF“ je najboljši stroj za šivanje

„PFAFF“ je najboljši stroj za šivanje

„PFAFF“ je najboljši stroj za šivanje

„PFAFF“ je najboljši stroj za šivanje

„PFAFF“ je najboljši stroj za šivanje

„PFAFF“ je najboljši stroj za šivanje

„PFAFF“ je najboljši stroj za šivanje

„PFAFF“ je najboljši stroj za šivanje

„PFAFF“ je najboljši stroj za šivanje

„PFAFF“ je najboljši stroj za šivanje

„PFAFF“ je najboljši stroj za šivanje

„PFAFF“ je najboljši stroj za šivanje

„PFAFF“ je najboljši stroj za šivanje

„PFAFF“ je najboljši stroj za šivanje

„PFAFF“ je najboljši stroj za šivanje

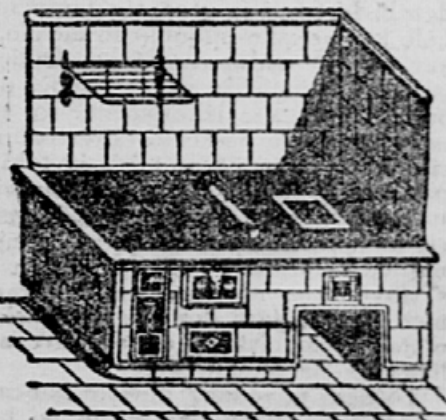
„PFAFF“ je najboljši stroj za šivanje

„PFAFF“ je najboljši stroj za šivanje

„PFAFF“ je najboljši stroj za šivanje

„PFAFF“ je najboljši stroj za šivanje

„PFAFF“ je najboljši stroj za šivanje

GIOVANNI SPERZA

Trst, Via S. Francesco d'Assisi 6.

Zaloga in izdelovalnica majoličnih in železnih peč in štedilnikov.

Izbera plošč za kuhinje, kopeli in klosete.

Zaloga plošč iz tirolskega in navadnega litega

železa, vrat in pečic za ognjišča.

Izbera keramičnih in cementnih opek.

Sprejemajo se naročila in popraviljanja peč in štedilnikov.

(50)

BANCA ADRIATICA

Ustanovljena leta 1905.

Delniška glavnica Lit. 15.000.000.— popolnoma vplačana.

Glavni sedež: Trst, Via S. Nicolò 9 (Lasina palača). — Podružnici: ABBAZIA, ZARA.

Olajšuje vsako trgovsko operacijo z Jugoslavijo

</